

SZKOLNY SYSTEM INTERWENCJI

SZKOLNY SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA AGRESJI

Szkolny System Przeciwdziałania Agresji jest elementem Szkolnego programu profilaktyki. Określa on ramy, w których odbywa się zapobieganie i interwencja w sytuacjach pojawienia się agresji, przemocy, sytuacji niebezpiecznych w szkole.

CEL – przeciwdziałanie agresji i przemocy w szkole.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- ✓ dokonanie klasyfikacji występujących w szkole form agresji,
- ✓ opracowanie norm i sankcji za ich nieprzestrzeganie,
- ✓ stworzenie narzędzi pomocnych w edukacji uczniów w zakresie przeciwdziałania agresji.

Agresja i przemoc.

Agresja – w psychologii określenie skłonności do zachowań agresywnych, ataku, trudności kontrolowania negatywnych popędów i impulsów skierowanych przeciwko innym ludziom, sytuacjom i poglądom.

Zwykle wymieniane są trzy rodzaje zachowań uznawanych za przemoc i agresję:

- ✓ fizyczne (bicie, kopanie, plucie, niszczenie czyjejs własności, rzucanie przedmiotami, wymuszanie pieniędzy itp.),
- ✓ słowne (wyzywanie, przezywanie, wyśmiewanie, ośmieszanie, obrażanie, grożenie itp.),
- ✓ niewerbalne (grożenie pięścią, pokazywanie nieprzyzwoitych gestów).

Zachowania wymienione wyżej mogą występować w dwóch postaciach:
bezpośredniej i pośredniej.

KLASYFIKACJA FORM PRZEMOCY:

FORMY PRZEMOCY	BEZPOŚREDNIE	POŚREDNIE
Fizyczne	✓ bicie ✓ kopanie ✓ plucie ✓ popychanie ✓ zmuszanie do posługiwania się innym ✓ szarpanie ✓ wymuszanie pieniędzy ✓ niszczenie cudzego mienia ✓ rzucanie kamieniami ✓ robienie na przekór ✓ zachowania prowokacyjne	✓ włączanie innych osób do atakowania ofiar w różny sposób
Słowne	✓ wyzywanie ✓ przezywanie ✓ wyśmiewanie ✓ ośmieszanie ✓ obrażanie ✓ grożenie ✓ szantażowanie ✓ przedrzeźnianie ✓ złośliwe komentarze ✓ ataki słowne na nauczycieli	✓ namawianie innych do wyzywania, grożenia, wyśmiewania ✓ rozpowszechnianie plotek ✓ obgadywanie ✓ namawianie się
Niewerbalne	✓ grożenie pięścią i pokazywanie nieprzyzwoitych gestów ✓ robienie min	✓ chowanie rzeczy ✓ rozmyślne wykluczanie z grupy lub działań ✓ manipulowanie związkami przyjaźni

Normy zachowania obowiązujące w Szkole Podstawowej w Kruszynie

Wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za przyjazną atmosferę w szkole.

Postępujemy zgodnie z poniższymi normami:

1. Wyrażam się poprawnie i przyzwoicie.
2. Posługuję się wolnym od wulgaryzmów językiem.
3. Jestem przeciw, przewiskom, wyzwiskom i obmowom.
4. Szanuję ciało drugiego człowieka.
5. Potrafię rozwiązywać problemy bez użycia siły.

6. Jestem przeciw groźbom, szantażom i wymuszeniom.
7. Jestem przeciw obraźliwym gestom, popychaniu i pluciu.
8. Szanuję siebie i innych, nie ulegam prowokacji.
9. Reaguję, gdy komuś dzieje się krzywda.
10. Wykonuję polecenia nauczyciela.
11. Traktuję kulturalnie i z szacunkiem wszystkich pracowników szkoły.
12. Szanuję mienie szkolne, swoją i cudzą własność.
13. Jestem odpowiedzialny, ponoszę konsekwencje swoich czynów.

Zasady reagowania na agresję uczniów:

1. Nauczyciele zawsze reagują na sygnały agresji.
2. Nauczyciele współpracują ze sobą w konkretnych sytuacjach, a także pozyskują do współpracy neutralnych uczniów.
3. Nauczyciele reagują w sposób przekazujący troskę o dziecko (zarówno o ofiarę jak i sprawcę).
4. Nauczyciele z dezaprobatą wyrażają się o zachowaniu przynoszącym szkodę innym i samemu uczniowi, ale **oddzielają agresywne zachowania od nieakceptacji ucznia.**
5. W przypadku interwencji (np. rozdzielenia ofiary i sprawcy) nauczyciel powinien:
 - **nadać konkretny komunikat**
 - „chcę Wam pomóc”**
6. Zarówno agresor (sprawca) jak i ofiara potrzebują pomocy.
7. Stosowanie tylko kary spowoduje, że dziecko gromadzi w sobie napięcie dając mu upust gdzie indziej. Ważne jest znalezienie i zrozumienie przyczyny). **nazwać konkretnie zachowanie sprawcy, którego nie akceptujemy np.: nie zgadzam się, abyś wyzywał innych”**
8. Jeżeli rozdzielamy fizycznie nie używamy przemocy – nie uderzamy, nie ubliżamy.

DZIAŁANIA WOBEC SPRAWCÓW.

Indywidualna rozmowa ze sprawcą:

1. W rozmowie należy jasno opisać zachowanie ucznia np.
„Widziałem, że bijesz młodszych „ „ „ Słyszałem, że ciągle zaczepiasz dziewczynki?”
2. Zapytać sprawcę, czy chciałby być na miejscu poszkodowanego (co wówczas czułby, myślałby, zrobiłby?).
3. Dać uczniowi komunikat, że chcemy mu pomóc, a nie karać, osądzać – chodzi o zmniejszenie czy nawet zlikwidowanie agresji w szkole.
4. Pozwolić mu wypowiedzieć się, wysłuchać go uważnie, nie negować wypowiedzi, parafrazować.
5. Przekazać swoje zrozumienie np. „Rozumiem, że było ci przykro, byłeś zdenerwowany” (opieramy się tylko na tym, co usłyszeliśmy – nie włączamy swoich domysłów, co uczeń przeżywa).
6. Jeżeli będzie milczał – jeszcze raz należy dać mu sygnał, że chcemy mu pomóc.
7. Zwróć się do niego jak do eksperta (wiele rzeczy zna lepiej) i zaproś do współpracy nad rozwiązaniem problemu „Sądzę, że ty masz bardzo dobre pomysły”
8. Nie oceniamy, nie krytykujemy, nie doradzamy, – celem rozmowy jest nawiązanie kontaktu i podjęcie współpracy.
9. Jeżeli zamierzamy poinformować rodziców – mówimy o tym uczniowi.
10. Jeżeli przewidujemy pomoc pedagoga, psychologa wyjaśniamy cel: „Osoby te pomogą ci lepiej sobie radzić”

Szczegółowe zasady postępowania ze sprawcami.

1. Jeżeli w agresji bierze udział więcej niż jedna osoba (np. grupa) rozmowę należy przeprowadzić z każdym z osobna zaczynając od lidera (w grupie brak odpowiedzialności za czyny, większa anonimowości)
 - rozmowy są systematyczne, dopóki istnieje problem.
 - tworzysz pewną hierarchię rozmów – na kolejnych etapach winny być angażowane kolejne osoby. (ZGODNIE Z OPRACOWANYMI PROCEDURAMI)
2. Stopniowanie rozmów daje szansę uczniowi rozwiązania problemu na niższych poziomach, ukazując jednocześnie perspektywę kolejnych - dajemy uczniowi wybór.
3. Należy nieustannie pamiętać, że celem rozmowy jest:
 - przewycięzanie agresji pomoc w znalezieniu lepszych sposobów wyładowania energii, odreagowania napięć, zaspokojenia potrzeb, rozwiązywania konfliktów.
4. W czasie rozmów sprawca otrzymuje jasny komunikat
„W NASZEJ SZKOLE (KLASIE) NIE AKCEPTUJEMY AGRESJI (BICIA, DOKUCZANIA) I BĘDZIEMY PILNOWAC, ŻEBYŚ TEGO NIE ROBIŁ(A)”
 - dając te komunikaty nie ubliżamy, nie poniżamy ucznia, – ale tłumaczymy, jakie są konsekwencje znęcania się nad innymi.
5. Proponowanie podpisania kontraktu z uczniem w sprawie zmiany zachowań agresywnych.
Kontrakt powinien zawierać: listę zobowiązań sprawcy, informację o konsekwencjach w przypadku nie dotrzymania umowy, datę, terminy spotkań dotyczących realizacji postanowień, podpis sprawcy i osoby, z którą zawiera kontrakt.

Ważne jest, aby sprawca sam precyzyjnie określił, czego nie będzie dalej robił lub określił pozytywne działania wobec poszkodowanego. W czasie kolejnych spotkań ze sprawcą wspólnie analizujemy zachowanie ucznia i wzmacniamy pożądane zachowanie.

Rozmowy z rodzicami sprawców.

1. Nauczyciel próbuje wyszukać choćby jeden dobry moment z życia szkolnego dziecka i opowiedzieć o tym rodzicom.
2. Nauczyciel nie oskarża rodziców, ale wysłuchuje, co mają do powiedzenia (rozmowa powinna być dialogiem).
3. Rodzice otrzymują jasny komunikat „Szkoła nie zgadza się na agresywne zachowanie w stosunku do innych i oczekuje współpracy w tym zakresie.
4. Wychowawca przypomina o obowiązujących w szkole procedurach.
5. Jeżeli rodzice są bezradni wobec zachowań swojego dziecka, dostają adresy, gdzie mogą uzyskać wsparcie.
6. Wychowawca może zorganizować spotkanie uczniów (sprawcy i poszkodowanego) oraz ich rodziców).

Cel spotkania, to rozmowa o zaistniałej sytuacji i sposobach zmiany. Zachęcenie rodziców do współpracy oraz pracy indywidualnej z dzieckiem. Konieczne jest spotkanie powtórne, celem określenia relacji między dziećmi

PRACA ZE SPRAWCAMI I OFIARĄ (METODA A. PIKASA)

Metoda ta stosowana jest w sytuacjach, gdy agresorem jest cała grupa.

Zakłada ona zarówno pracę indywidualną ze sprawcą i ofiarą oraz całą grupą.

Etap 1.- Ustalenie obszaru wspólnej troski (zaangażowania)

Cykl rozmów indywidualnych z każdym ze sprawców (każda z nich ok. 10 minut)

1. Wsparcie informacyjne - procedury obowiązujące w szkole
2. Umożliwienie sprawcy zrozumienia trudnej sytuacji ofiary – jej krzywda i cierpienie (zrozumienie jest osiągnięciem pierwszej części etapu);
3. Danie sprawcy szansy wycofania się z sytuacji przemocy
 - ustalenie ze sprawcą sposobu, w jaki może pomóc skrzywdzonemu koledze
 - wybór jednego realnego sposobu pomagania

- prośba nauczyciela o wdrożenie w życie zawartej umowy;
- 4. Cotygodniowe spotkania (Informowanie o realizacji zadań).
- 5. Praca wychowawcza - nauka pozytywnego wyrażania złości, rozwijanie umiejętności pokojowego rozwiązywania konfliktów.

Cykl rozmów z ofiarą

1. Wsparcie emocjonalne
2. Przekazanie informacji o podjętych działaniach
3. Praca wychowawcza - rozwijanie umiejętności społecznych
4. Propozycja wspólnego spotkania ze sprawcami
(czas dla ucznia na podjęcie decyzji)

Etap 2. Wprowadzanie wypełniania umów.

Regularne spotkania z wszystkimi sprawcami przez okres kilku tygodni: nadzorowanie zmian zachowania dzieci, przygotowywanie do wspólnego spotkania.

Etap 3. Spotkanie sprawców z ofiarą

Kierowanie rozmową: przypominanie, co kto zrobił dla poprawy sytuacji i czy widzi różnicę w zachowaniu kolegów. Wzmacnianie wszystkich pozytywnych rozwiązań.

Działania wobec ofiar agresji

Rozmowy z ofiarą pasywną.

I. Okazanie uczniowi wsparcia emocjonalnego

1. Okazanie zainteresowania i przekazanie wsparcia uczniowi – nauczyciel może to zrobić rozmawiając z uczniem o klasie (szkole). Uczniowie poszkodowani nie mają się, z kim podzielić smutkami, strachem, rozżaleniem. Wysłuchanie ich pomaga w częściowym odreagowaniu
2. Pozytywne wzmocnienie ucznia i dodanie mu odwagi poprzez opisanie sytuacji, w których uczeń sobie poradził, pokazanie mu jego mocnych stron - w czym jest dobry i gdzie odnosi sukces.
3. Doinformowanie o działaniach, które będą podjęte względem sprawcy
4. Nauka reagowania w sytuacjach agresji
 - Zwracanie uwagi na: siłę głosu, mowę ciała (postawę, mimikę, wzrok), zwroty, zdania, które mogą pomóc w sytuacji zaczepienia
 - Dawanie wskazówek do reagowania na zaczepki innych uczniówTrenowanie pożądanych zachowań w kontakcie z dzieckiem

Rozmowy z ofiarą prowokującą

1. Uświadomienie uczniowi jego własnej roli w wyzwalaniu agresji innych osób. Wskazywanie jego konkretnych zachowań prowokujących do zachowań agresywnych
2. Wspólne zastanawianie się jak wyeliminować gesty, słowa i zachowania, które prowokują.
3. Trenowanie nowych umiejętności radzenia sobie z agresją innych osób.

Praca wychowawcza z ofiarą.

1. Tworzenie sytuacji wychowawczych, w których dziecko mogłoby nawiązać na nowo kontakt z innymi dziećmi.
2. Przydzielanie dziecko do małych grup zadaniowych mających znaczącą rolę w klasie
3. Łączenie w grupy dzieci podobnie słabych dydaktycznie.
4. - ciekawe, pomysłowe zadania nastawione na współpracę, porozumienie w małej bezpiecznej grupie (uwzględnianie mocnych stron ofiary, jego zainteresowań, umiejętności).
5. Organizowanie grupowych zajęć edukacyjno-rozwojowych w celu zdobycia nowych umiejętności o interakcjach społecznych (ćwiczenie asertywności, obrony własnej osoby w sytuacjach wyśmiewania, dokuczania).
6. Integracja zespołu klasowego poprzez różne formy pracy. Włączanie do grupy ofiar agresji (w zespole mogą być również dzieci nieśmiałe).

Rozmowy z rodzicami ofiar.

1. Nauczyciel daje sobie czas i ma odpowiednie miejsce do przeprowadzenia rozmowy (spokój, brak osób postronnych).
2. Wsparcie emocjonalne – informacja pozytywna na temat dziecka
3. Przedstawienie sytuacji dziecka w szkole, relacji z dziećmi.
4. Wysłuchanie rodziców.
5. Przedstawienie propozycji postępowania z dzieckiem np.
 - pomoc dziecku w rozwijaniu jego talentów czy zdolności udział w zajęciach pozalekcyjnych)
 - umożliwienie dziecku rozwijania sprawności fizycznej w zajęciach pozalekcyjnych
 - pomoc dziecku w rozwijaniu umiejętności społecznych

6. W przypadku organizowania spotkania: ofiara – sprawca – rodzice, należy pamiętać, że:
- a)** sposób ten jest najbardziej efektywny w przypadku pojedynczych, krótkotrwałych zachowań agresywnych
 - b)** spotkania winny odbywać się w małym gronie (ofiara i rodzic oraz sprawca i rodzic)
 - c)** przed zorganizowaniem wspólnego spotkania nauczyciel powinien zorganizować spotkanie z każdym rodzicem, aby wytłumaczyć sens działań. Rodzice powinni zadeklarować, że nie będą się wzajemnie obwiniać, ale skupią się na rozwiązaniach.

INSTRUKCJA

POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH ZAGROŻENIA UCZNIÓW

Postępowania w przypadku negatywnego zachowania ucznia, który popełnia czyny zabronione lub narusza zasady współżycia społecznego, np.:

- używa alkoholu lub innych środków psychoaktywnych w celu wprowadzenia się w stan odurzenia,
- pali papierosy,
- uprawia nierząd,
- systematycznie uchyla się od obowiązku szkolnego,
- udziela się w działalności grup przestępczych.

NAUCZYCIEL, który uzyskał informację o fakcie:

1. sporządza notatkę służbową
2. przekazuje informację wychowawcy klasy, do której uczęszcza uczeń.

WYCHOWAWCA:

1. informuje o fakcie dyrektora szkoły,
2. wzywa do szkoły rodziców ucznia (prawnych opiekunów) i przekazuje im informację dotyczącą negatywnego zachowania ucznia,
3. w obecności rodziców (prawnych opiekunów) przeprowadza rozmowę z uczniem, udziela mu nagany, zobowiązuje do zaniechania negatywnego postępowania,
4. rodzice (prawni opiekunowie) zostają zobowiązani do szczególnego nadzoru nad dzieckiem oraz do stałych kontaktów z wychowawcą klasy,
5. sporządza pisemne, krótkie sprawozdanie z rozmowy przeprowadzonej z rodzicami (prawnymi opiekunami), w którym umieszcza konkretne ustalenia z nimi zawarte, pod którymi strony zamieszczają swój czytelny podpis.

DYREKTOR SZKOŁY

- w przypadku dalszego negatywnego zachowania ucznia oraz po wyczerpaniu wyżej wymienionych procedur:

1. wzywa rodziców do szkoły,
2. udziela w ich obecności nagany uczniowi,
3. zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania a rodziców do bezwzględnej nadzoru nad dzieckiem i codziennego kontaktu z wychowawcą,
4. w toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.

W przypadku, jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka:

1. sporządza pisemną informację do sądu rodzinnego lub do policji (specjalisty ds. nieletnich),
2. kieruje wnioskiem o wsparcie działań wychowawczych wobec ucznia do sądu rodzinnego, opisując wszystkie zastosowane przez szkołę środki zaradcze;
3. dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

Oto artykuły z „Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich” odnoszące się do omówionych powyżej zagadnień:

• **Art. 4 §1**

„Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego,

w szczególności naruszenie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkoły, sądu rodzinnego, policji lub innego właściwego organu ”.

• **Art. 4 §2**

„Każdy, kto dowiedziawszy się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym sąd rodzinny lub policję”.

• **Art. 4 §3**

„Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję oraz przedsięwziąć czynności nie cierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu”.

INSTRUKCJA

POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZewa, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU LUB NARKOTYKÓW.

Nauczyciel powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.

1. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego – stwarza warunki, w jakich nie będzie zagrożone jego zdrowie lub życie.
2. Wzywa lekarza lub pielęgniarkę szkolną w celu stwierdzenia stanu trzeźwości i ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
3. Zawiadamia o fakcie dyrektora szkoły, oraz rodziców/opiekunów ucznia, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania dziecka ze szkoły.
4. W przypadku odmowy ze strony rodziców/opiekunów, o pozostawieniu ucznia w szkole lub przewiezieniu go do placówki służby zdrowia, bądź przekazaniu go do dyspozycji policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
5. W przypadku ucznia będącego pod wpływem alkoholu - jeżeli rodzice odmawiają przyjazdu, a uczeń jest agresywny wobec kolegów, nauczycieli lub swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych – szkoła zawiadamia najbliższą jednostkę policji.
6. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości (stężenie we krwi powyżej 0,5 promila alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 25 mg w 1 dm³) policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień lub w przypadku jej braku do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/ opiekunów oraz sąd rodzinny.
7. Wychowawca lub obecny przy zajściu nauczyciel sporządza notatkę z zajścia.
8. Jeżeli zdarzenia, w których uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły powtarzają się, świadczy to o jego demoralizacji i nakłada na szkołę obowiązek powiadomienia o tej szczególnej sytuacji policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego.
9. Spożywanie przez ucznia alkoholu na terenie szkoły stanowi wykroczenie z art. 43 Ustawy z dn. 26.10.1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić policję i dalszy tok postępowania leży już w kompetencjach tej instytucji.

INSTRUKCJA

POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ NARKOTYK

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, dyrektor, itp.) ma prawo zażądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją. **Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczek ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji.**
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców / opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
3. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczek, dyrektor szkoły wzywa Policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki Policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję.
5. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

INSTRUKCJA

POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL UJAWNI NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ WYGLĄDEM NARKOTYK

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

INSTRUKCJA

POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POPEŁNIENIA PRZEZ UCZNIA CZYNU KARALNEGO

Postępowanie nauczyciela wobec ucznia - sprawcy czynu karalnego:

1. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.
2. Ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazanie sprawy (o ile jest na terenie szkoły i jest znany) dyrektorowi szkoły lub wychowawcy pod opiekę.
4. Powiadomienie rodziców ucznia- sprawcy.
5. Sporządzenie notatki z zajścia.

Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą przestępstwa

Nauczyciel będący na miejscu zdarzenia zobowiązany jest do:

1. Udzielenia pierwszej pomocy (przedmedycznej) bądź zapewnienia jej przez wezwanie lekarza lub pielęgniarki szkolnej w przypadku, gdy ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłocznego powiadomienia dyrektora szkoły.
3. Powiadomienie rodziców ucznia.
4. Sporządzenia notatki z zajścia.

Postępowanie dyrektora i wychowawcy.

Dyrektor lub pedagog szkolny zobowiązany jest do:

1. Przyjęcia do wiadomości informacji o przestępstwie (wykroczeniu), zapewnienia dyskrecji przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków, o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym.. Należy odnotować godzinę zgłoszenia oraz zapytać o przyczynę ewentualnej zwłoki w podaniu tej informacji.
2. Zapewnić, w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
3. Bez zbędnej zwłoki sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji.
 - a) jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków uwiarygodnić informację,
 - b) sprawdzić, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników,
 - c) w rozmowie z pokrzywdzonym ustalić liczbę sprawców i ich dane personalne,
 - d) nie nagłaśniać zdarzenia.
4. W przypadku braku wątpliwości, co do faktu zaistnienia zdarzenia, o ile jest to konieczne i możliwe, zatrzymać do czasu przybycia Policji ofiarę przestępstwa i jego sprawcę (-ów).
 - a) konieczność zatrzymania może wynikać z faktu zakończenia przez nich zajęć szkolnych bądź próby ucieczki, ukrycia skradzionych przedmiotów. W przypadku zakończenia zajęć, o fakcie zatrzymania bezwzględnie należy powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych. W trakcie prowadzenia zajęć szkolnych z powiadomieniem należy poczekać do przyjazdu Policji. Nie należy zatrzymywać na "siłę" sprawcy czynu, ale w ramach swojego autorytetu spowodować, by pozostał pod opieką nauczyciela, w oddzielnym pomieszczeniu do chwili przybycia Policji,
 - b) jeżeli sprawców jest kilku, w miarę możliwości należy umieścić ich w oddzielnych pomieszczeniach,
 - c) ofiarę należy odizolować od sprawców,
 - d) udzielić wsparcia psychologicznego osobom pokrzywdzonym w zdarzeniu, jeśli sytuacja tego wymaga.
5. W przypadku odnalezienia rzeczy pochodzących z przestępstwa lub służących do popełnienia przestępstwa należy je zabezpieczyć:
 - a) pozostawić w miejscu znalezienia, zabezpieczając przed przemieszczeniem, zniszczeniem, nakrywając je czymś i pilnując,
 - b) zapewnić, by przedmioty te nie były dotykane, a gdy istnieje potrzeba ich przemieszczenia, starać się chwycić je w jednym miejscu (jak najmniej typowym).

6. Odnotować personalia uczestników i ewentualnych świadków zdarzenia.
7. Powiadomić o zdarzeniu Policję.
8. Wykonać ewentualne czynności zalecone przez przyjmującego zgłoszenie policjanta.

Zakazy:

- Nie należy "na własną rękę" wyjaśniać przebiegu zdarzenia, a zwłaszcza konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do pojednania, itp.
- Bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukania teczek, toreb, kieszeni. Należy poprosić o ich dobrowolne okazanie.

Na terenie szkoły każdy uczeń może zostać wylegitymowany przez Policję!

Legitymowanie ma na celu przede wszystkim :

- identyfikację osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia,
- ustalenie świadków zdarzenia powodującego naruszenie bezpieczeństwa lub porządku publicznego,
- wykonanie polecenia wydanego przez sąd, prokuratora, organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego,
- identyfikację osób wskazanych przez pokrzywdzonych jako sprawców przestępstw lub wykroczeń,
- poszukiwania osób zaginionych lub ukrywających się przed organami ścigania i wymiarem sprawiedliwości

Na terenie szkoły można dokonać również **przeszukania** w celu:

- znalezienia rzeczy mogących stanowić dowód w sprawie lub podlegających zajęciu w postępowaniu karnym (art. 219 kpk),
- wykrycia lub zatrzymania oraz przymusowego doprowadzenia osoby podejrzanej.

Dopuszczalne jest również **przesłuchanie ucznia** na terenie szkoły, przy czym:

- jeżeli uczeń nie ma ukończonych 17 lat a jest podejrzany o popełnienie czynu karalnego przesłuchanie powinno odbywać się w obecności rodziców lub nauczycieli.
- w charakterze świadka można przesłuchiwać każdego małoletniego, bez względu na wiek i w takiej czynności **nie jest konieczny udział rodziców.**

Najbardziej niebezpieczną sytuacją, jaka może spotkać ucznia w szkole jest **zatrzymanie przez Policję**. Aby jednak ono nastąpiło, musi zaistnieć jedna z wymienionych niżej przesłanek:

- istnieje uzasadnione przypuszczenie, że uczeń popełnił przestępstwo,
- przeciwko uczniowi toczy się postępowanie karne a sąd lub prokurator zarządził jego przymusowe doprowadzenie (art. 247 kpk),
- uczeń jest świadkiem w procesie karnym a organ prowadzący postępowanie (policja, prokurator, sąd) zarządził jego przymusowe doprowadzenie (art. 285 §2 kpk),
- zachodzi potrzeba umieszczenia dziecka w Policyjnej Izbie Dziecka,
- uczeń stwarza w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego a także dla mienia (art.15 ust.1 pkt.3 Ustawy o Policji),
- uczeń w stanie nietrzeźwości swoim zachowaniem daje powód do zagrożenia lub znajduje się w okolicznościach zagrażających jego życiu lub zdrowiu innych osób.

INSTRUKCJA

POSTĘPOWANIA DYREKTORA SZKOŁY W PRZYPADKU, GDY POLICJA DOKONUJE ZATRZYMANIA NIELETNIEGO SPRAWCY CZYNU KARALNEGO PRZEBYWAJĄCEGO NA ZAJĘCIACH W SZKOLE.

1. Funkcjonariusz Policji przedstawia dyrektorowi powód przybycia i okazuje legitymację służbową.
2. Dyrektor ma prawo zapisać dane osobowe policjanta oraz numer jego legitymacji służbowej, w celu sporządzenia własnej dokumentacji.
3. Policjant informuje dyrektora o przyczynie zatrzymania ucznia.
4. Pedagog szkolny sprowadza nieletniego do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje wymienionego o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą, np. przesłuchanie, okazanie itp.

Każda, dotycząca uczniów, wizyta policjantów w szkole powinna być wcześniej zasygnalizowana dyrektorowi, lub uzgodniona z innym pracownikiem szkoły.

W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję.

METODY WSPÓŁPRACY SZKOŁY Z POLICJĄ

1. W ramach długofalowej pracy profilaktyczno-wychowawczej szkoła i policja utrzymują stałą, bieżącą współpracę w zakresie profilaktyki zagrożeń.
2. Koordynatorami współpracy są pedagog szkolny oraz specjalista ds. nieletnich i patologii właściwej jednostki policji.
3. Do współpracy ze szkołą zobowiązany jest także dzielnicowy w rejonie, którego znajduje się szkoła.
4. Pracownicy szkoły wyznaczeni do współpracy z policją, specjaliści ds. nieletnich i patologii oraz dzielnicowi powinni wspólnie ustalić wzajemne zasady kontaktu, by móc na bieżąco wymieniać informacje i rozwiązywać problemy związane z bezpieczeństwem i dobrem uczniów.

5. W ramach współpracy policji ze szkołą organizuje się

- ✓ spotkania pedagogów szkolnych, nauczycieli, dyrektorów szkół z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich i patologii, podejmujące tematykę zagrożeń przestępczością oraz demoralizacją dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym,
- ✓ spotkania tematyczne młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełnianie czynów karalnych, prawnych aspektów narkomanii, wychowania w trzeźwości itp. oraz z młodszymi uczniami na temat zasad bezpieczeństwa, zachowań ryzykownych oraz sposobów unikania zagrożeń,
- ✓ informowanie policji o zdarzeniach na terenie szkoły wypełniających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży,
- ✓ udzielanie przez policję pomocy szkole w rozwiązywaniu trudnych, mogących mieć podłoże przestępcze problemów, które zaistniały na terenie szkoły,
- ✓ wspólny – szkoły i policji – udział w lokalnych programach profilaktycznych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem demoralizacji i przestępczości nieletnich.

INSTRUKCJA

POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAMACHU TERRORYSTYCZNEGO

SYMPTOMY WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA INCYDENTEM BOMBOWYM.

Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne. Dlatego zwracaj uwagę na to co dzieje się w najbliższym otoczeniu, np. podczas zakupów, w podróży, podczas uczestnictwa w imprezach masowych, uroczystościach religijnych i innych miejscach publicznych, gdzie przebywa duża liczba ludzi.

Zainteresowania i uwagi wymagają:

- ✓ rzucające się w oczy nietypowe zachowania osób;
- ✓ pozostawione bez opieki przedmioty typu: teczki, paczki, pakunki itp.;
- ✓ osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku;
- ✓ samochody, a w szczególności furgonetki pozostawione w nietypowych miejscach tj. w pobliżu kościołów lub miejsc organizowania imprez masowych, zawodów sportowych i zgromadzeń.

O swoich spostrzeżeniach poinformuj: służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo obiektu, Straż Miejską lub Policję (telefony alarmowe).

JAK POSTĘPOWAĆ W SYTUACJACH ZAGROŻENIA INCYDENTEM BOMBOWYM

Możesz przygotować się na wypadek powitania tego typu zagrożenia w miejscach użyteczności publicznej:

- pomyśl, którędy w pośpiechu można się ewakuować z budynku, metra, sklepu lub innych zatłoczonych miejsc. Zapamiętaj, gdzie znajdują się klatki schodowe i wyjścia ewakuacyjne, a przede wszystkim tzw. drogi ewakuacyjne.

- zwróć uwagę na ciężkie lub łatwo tłukące się przedmioty, które mogą być przesunięte, zrzucone lub zniszczone podczas wybuchu. Zapamiętaj elementy z najbliższego otoczenia.

Pamiętaj o tym, aby nie przyjmować od obcych osób żadnych pakunków, nie pozostawiać własnego bagażu bez opieki.

Jeżeli jesteś osobą, która dowiedziała się o podłożeniu ładunku wybuchowego lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, powinieneś natychmiast ten fakt zgłosić służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo na tym terenie - w najbliższej jednostce Policji lub Straży Miejskiej, władzom administracyjnym.

Informacji takiej nie należy rozpowszechniać, gdyż jej przekazanie osobom trzecim, może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca.

Zawiadamiając Policję staraj się podać następujące informacje:

- rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot);
- treść rozmowy z osobą przekazującą, informację o podłożeniu ładunku wybuchowego;
- numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia;
- opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu;

OGŁOSZENIE ALARMU BOMBOWEGO ORAZ PROCEDURY POSTĘPOWANIA W CZASIE ZAGROŻENIA „BOMBOWEGO”

1. Do czasu przybycia Policji należy w miarę istniejących możliwości zabezpieczyć zagrożone miejsce, zachowując elementarne środki bezpieczeństwa, bez narażania siebie i innych osób na niebezpieczeństwo.

2. Po przybyciu Policji na miejsce incydentu bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.

3. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.

4. Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby” użytkownicy pomieszczeń powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie celem odnalezienia przedmiotów nieznanego pochodzenia.

5. Podejrzanych przedmiotów **NIE WOLNO DOTYKAĆ!** O ich lokalizacji należy powiadomić administratora obiektu.

6. Pomieszczenia ogólnodostępne (korytarze, klatki schodowe, windy, toalety, piwnice, strychy) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu sprawdzają i przeszukują osoby wyznaczone lub służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w

danej instytucji.

7. Po ogłoszeniu ewakuacji należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon.

8. Po ogłoszeniu ewakuacji w miejscu twojej pracy należy je opuścić, zabierając rzeczy osobiste (torebki, siatki, nesesery itp.).

9. Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują, się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne Policji.

PODSUMOWUJĄC - PAMIĘTAJ

Zachowaj spokój i zorientuj się jak bezpiecznie opuścić niebezpieczną strefę;

Zawsze stosuj się do poleceń osób kierujących akcją ewakuacyjną lub ratowniczą;

Jeżeli nie podjęto działań zapobiegawczych powiadom stosowne służby;

Nigdy nie dotykaj podejrzanych przedmiotów niewiadomego pochodzenia pozostawionych bez opieki.

INFORMACJA NA TEMAT TELEFONÓW ALARMOWYCH

999 - Pogotowie Ratunkowe,

998 - Straż Pożarna,

997 - Policja,

987 - Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego,

112 - telefon alarmowy dla użytkowników telefonów komórkowych,

0 800 120 226 - infolinia Policji (połączenie bezpłatne).

Opracowano na podstawie instrukcji Komendy Głównej Policji.

INSTRUKCJA

POWROTU UCZNIA DO DOMU POPRAWIAJĄCY JEGO BEZPIECZEŃSTWO

I. SEKRETARIAT SZKOŁY

Wymagana dokumentacja, która powinna znajdować się w sekretariacie szkoły:

1. Lista uczniów danej klasy z opisem sposobu powrotu (na podstawie deklaracji wypełnionej przez rodziców)
2. Deklaracje wypełnione przez rodziców (zał. nr 2)
3. Dokładna i aktualizowana baza adresowa (miejsce zamieszkania) + telefony kontaktowe łącznie z grzecznościowymi do rodziców (opiekunów prawnych) ucznia.

II. ZWOLNIENIE Z LEKCJI

1. Uczeń może być zwolniony z lekcji przez rodziców:
 - w formie pisemnej,
 - telefonicznie,
 - osobiście.
2. Ucznia **zwalnia wychowawca klasy**, który jeśli uzna weryfikuje (telefonicznie lub na podstawie wzoru podpisu) prawdziwość zwolnienia pisemnego.
3. Wychowawca ma prawo zweryfikowania rozmówcy podającego się za rodzica lub opiekuna prawnego ucznia, który zwalnia go telefonicznie (wybór sposobu zależy od wychowawcy lub nauczyciela zwalniającego).
4. W przypadku nieobecności wychowawcy w szkole, zwolnienia z zajęć może dokonać nauczyciel znający ucznia lub dyrektor, który potwierdza ten fakt w rozmowie telefonicznej z rodzicami.
5. Sytuacje dotyczące zwolnienia ucznia (opuszczenia przez niego szkoły) inna niż deklarowana przez rodziców muszą być konsultowane z dyrektorem.
6. W przypadku niedyspozycji ucznia (choroby, złego samopoczucia będącego wynikiem postępującej choroby np. przeziębienia itp.) uczeń skierowany zostaje do pielęgniarki szkolnej, lub zostaje zwolniony do domu przez wychowawcę lub innego nauczyciela. Po ucznia osobiście zgłaszają się rodzice, którzy zostają o tym fakcie poinformowani telefonicznie.

INSTRUKCJA

WEJŚCIA OSÓB OBCYCH NA TEREN SZKOŁY

1. Każdy, kto nie jest aktualnie uczniem bądź pracownikiem szkoły, a wchodzi na jej teren, jest osobą obcą.
2. Rodzice/prawni opiekunowie i osoby obce nie mogą wchodzić na teren szkoły bez uzasadnionego ważnego powodu.
3. Uzasadnione wejście na teren placówki dla osób obcych jest możliwe tylko przez wejście główne do budynku szkoły. Wejścia do szkoły są monitorowane.
4. Osoba wchodząca na teren szkoły, po odbiorze dziecka, lub załatwieniu niezwłocznie opuszcza budynek szkoły.
5. Osoba wchodząca na teren szkoły nie może zakłócać toku pracy szkoły.
6. Pracownik obsługi lub nauczyciel ma prawo wylegitymować wchodzącego.
7. W przypadku, gdy osoba obca odmówi wylegitymowania niezwłocznie powiadamia o tym fakcie dyrekcję szkoły.
8. Każdy pracownik szkoły ma prawo skontrolowania zasadności pobytu danej osoby na terenie placówki.
9. Rodzice/prawni opiekunowie, którzy przyprowadzają dziecko do szkoły i odbierają je po zajęciach, oczekują na zewnątrz budynku lub w szatni.
10. Przed rozpoczęciem zajęć lub po ich zakończeniu rodzic/osoba upoważniona może wejść do świetlicy szkolnej w celu doprowadzenia dziecka lub odebrania dziecka oczekującego tam po skończonych lekcjach.
11. Rozmowy rodziców/prawnych opiekunów z nauczycielem lub wychowawcą mogą odbywać się tylko w czasie uzgodnionym wcześniej z nauczycielem, wychowawcą, dyrektorem lub pedagogiem szkolnym.
12. Rodzic/opiekun prawny/osoba upoważniona nie może zaglądać do sal lekcyjnych podczas trwania zajęć, prosić o przeprowadzenie rozmowy z nauczycielem lub dzieckiem podczas trwania lekcji czy innych zajęć, oraz w czasie przerw, gdy nauczyciel pełni dyżur na korytarzu.
13. Wszystkie informacje dotyczące ucznia, są przekazywane rodzicom /prawnym opiekunom umówionego spotkania w czasie:
 - wyznaczonych godzin/dyżurów dyrektora szkoły
 - wyznaczonych dyżurów pedagoga szkolnego,
 - „drzwi otwartych”,
 - zebrań z rodzicami,
 - konsultacji
14. Rodzic/ opiekun prawny/osoba obca nie jest uprawniony do rozmowy z innymi dziećmi.

15. W wypadku nieprzestrzegania regulaminu przez osoby obce, każdy pracownik szkoły ma prawo do interwencji prawnych (zawiadomienia organów porządkowych) w celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom, nauczycielom i pracownikom szkoły.

16. Dyrektor szkoły zastrzega sobie prawo zmiany postanowień procedury w razie zmian przepisów prawnych lub innej ważnej przyczyny.

INSTRUKCJA

UJAWNIEŃ SYTUACJI CYBERPRZEMOCY W STOSUNKU DO UCZNIA LUB PRACOWNIKA SZKOŁY.

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy.

(jeśli przypadek został ujawniony przez nauczyciela, który nie jest wychowawcą ucznia to nauczyciel zgłasza ten fakt wychowawcy)

2. Rozmowa z ofiarą cyberprzemocy (wsparcie , porada)

3. Ujawnienie okoliczności zdarzenia (rodzaj materiału, sposób rozpowszechniania, ustalenie sprawców, świadków zdarzenia)

4. Zabezpieczenie dowodów.

5. Powiadomienia dyrektora, pedagoga szkolnego w formie notatki służbowej.

6. Analiza zdarzenia

7. Poinformowanie rodziców poszkodowanego ucznia o zdarzeniu, o działaniach szkoły, porada i pomoc.

A Gdy sprawca jest znany:

- Powiadomienie rodziców lub opiekuna prawnego
 - Powiadomienie o dalszym postępowaniu i konsekwencjach wobec dziecka
 - Zawarcie kontraktu
- Powiadomienie policji i / lub sądu rodzinnego.
 - zobowiązanie ucznia do zaprzestania takiego postępowania i usunięcia materiałów z sieci.
 - Zastosowanie konsekwencji regulaminowych (statut i regulamin szkolny)

- Zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej poszkodowanemu uczniowi,
- Wykonanie czynności procesowych z udziałem poszkodowanego
- Monitorowanie sytuacji ucznia przez nauczycieli

B Gdy sprawca jest nieznany

- Przerwanie aktu cyberprzemocy (zawiadomienie administratora serwisu w celu usunięcia materiału)
- Powiadomienie policji

ZASADY POSTĘPOWANIA OSÓB PRZEBYWAJĄCYCH NA TERENIE SZKOŁY NA WYPADEK WTARGNIĘCIA NAPASTNIKA

1. Ucieczka z zagrożonego rejonu drogą ewakuacji, poza rejon zagrożenia.
2. Ewakuacja tylko w przypadku bezpośredniej bliskości wyjścia, z dala od źródła zagrożenia.
3. W przypadku zarządzenia ewakuacji należy: - zostawić wszystkie swoje rzeczy w miejscu, gdzie się znajdują, - skorzystać z wyznaczonej drogi ewakuacji, po drogach ewakuacyjnych poruszać się szybko, unikać blokowania ruchu, zatrzymywania się, czy też gwałtownego napierania na poruszających się z przodu.
4. Podczas ewakuacji należy: - zachować ciszę, spokój, rozwagę, - udzielać pierwszej pomocy w miejscu bezpiecznym, jedynie wtedy, gdy nie ma to wpływu na własne bezpieczeństwo, - ostrzegać o niebezpieczeństwie.
5. Jeżeli bezpieczna ewakuacja nie jest możliwa należy: - zamknąć drzwi, zastawić je ciężkim meblem, ławkami, - wyłączyć wszystkie światła, - wyłączyć/wyciszyć wszystkie urządzenia elektroniczne, - położyć się na podłodze z dala od drzwi i okien, - zachować ciszę, -jeżeli jest to możliwe udzielić pierwszej pomocy poszkodowanym, - nie otwierać nikomu drzwi - służby ratownicze zrobią to same.
6. Podczas działań służb ratowniczych: - zachować spokój, stosuj się do wszystkich poleceń służb, - nie trzymać nic w rękach, - nie zadawać pytań podczas ewakuacji, - unikać gwałtownych ruchów, alarmujących gestów itp., -

poddać się kontroli bezpieczeństwa, - przekazać istotne informacje o napastnikach lub ofiarach służbom ratowniczym.

INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA PO ZNALEZIENIU PODEJRZANEGO

PAKUNKU:

1. Odizoluj miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku - należy założyć, że podejrzany – pakunek jest ładunkiem wybuchowym, dopóki taka ewentualność nie zostanie wykluczona
2. Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwaj podejrzanego pakunku - w przypadku ładunku – wybuchowego może on eksplodować w trakcie próby manipulowania
3. Okryj pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji – (tylko jeżeli czas na to pozwala) - okrycie pakunku w przypadku wycieku nieznanej substancji może ograniczyć rozprzestrzenianie się substancji
4. Poinformuj o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury – osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację całości personelu szkoły
5. Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji - ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ewakuacja ma na celu ochronę personelu przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku
6. Nie używaj telefonu komórkowego - eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami – emitowanymi przez telefon komórkowy
Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub – funkcjonariuszy służb - w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową
7. W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za – kierowanie działaniami kryzysowymi - szybkie

sprawdzenie obecności wszystkich dzieci, ułatwi zakończenie ewakuacji
całości personelu szkoły

8. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu - informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych

INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU SKAŻENIA TERENU SZKOŁY SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ

1. nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
2. powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję
3. przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację (jeśli taka jest), nie dopuścić do przeciągów.
4. opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
5. ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły
6. natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia w szkole
7. zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację— a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny i oczekiwać na pojawienie się

**INSTRUKCJA W PRZYPADKU KRADZIEŻ LUB WYMUSZENIE
PRZEDMIOTU ZNA CZNEJ WARTOŚCI:**

1. Działania mające na celu powstrzymanie i niwelowanie tego zjawiska winny zostać podjęte bezzwłocznie,
2. Należy powiadomić Policję,
3. Osoba, która wykryła kradzież, winna bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły,
4. Należy przekazać sprawcę czynu (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę pedagoga szkolnego wychowawcy lub dyrektora szkoły,
5. Należy zabezpieczyć dowody przestępstwa tj. przedmów pochodzących z kradzieży lub wymuszenia i przekazanie ich Policji,
6. Należy zażądać aby uczeń przekazał skradzioną rzecz, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni oraz przekazał inne przedmioty budzące podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną rzeczą – w obecności innej osoby np. wychowawcy klasy/pedagoga szkolnego/psychologa/dyrektora lub innego pracownika szkoły.
7. We współpracy z pedagogiem szkolnym należy ustalić okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia,
8. Dyrektor szkoły winien wezwać rodziców/ opiekunów prawnych sprawcy i przeprowadzić rozmowy z uczniem w ich obecności.
9. Należy sporządzić notatkę z tej rozmowy podpisana przez rodziców.
10. W przypadku uszkodzenia skradzionej rzeczy przez sprawcę kradzieży – rodzice powinni naprawić szkodę wyrządzoną poszkodowanemu.